

Mince vratislavského biskupa Filipa Gottharda Schaffgotsche v numismatické sbírce olomouckého arcibiskupství v kroměřížském zámku*

Jan Videman

Numismatická sbírka olomouckých arcibiskupů uložená v kroměřížském zámku je věhlasná svým specializovaným zaměřením na ražby duchovních knížat a dalších církevních institucí někdejší Svaté říše římské, a to především z období novověku. Dějinami této sbírky i jejím obsahem se obecně i podrobněji zabývali již v dřívějších dobách A. Taul,¹ S. Hlobil,² V. Nop³ a J. Šmerda.⁴

V rámci zpracování popisu oddílu biskupských ražeb pro internetovou prezentaci sbírky probíhající díky iniciativě jejího správce Národního památkového ústavu, Správy státního zámku a zahrad v Kroměříži⁵ mi bylo umožněno zaměřit se v souboru mincí a medailí vratislavských biskupů i na vyhledání ražeb vratislavského biskupa a nisského knížete Filipa Gottharda Schaffgotsche (1747–1795). Mincování tohoto biskupa byl věnován příspěvek J. Indry publikovaný v Numismatických listech 58, 2003, č. 2. Součástí byl soupis všech známých a autorem zjištěných a ověřených Schaffgotschových ražeb.⁶

Tento soupis lze nyní doplnit o tyto kusy ze sbírky olomouckého arcibiskupství:

- 1) 5 dukát 1748, inv. č. KE 11011, 16,87 g, 35,0 mm
(druhý známý exemplář)
- 2) dukát 1752 D, inv. č. KE 11555, 3,479 g, 20,4 mm
- 3) tolar 1753 D, inv. č. KE 11556, 29,164 g, 41,1 mm
- 4) ½ tolar 1754 D, inv. č. KE 11557, 14,641 g, 33,9 mm
- 5) ½ tolar 1770 b. zn., inv. č. KE 12438, 13,854 g, 33,2 mm
(druhý známý exemplář)
- 6) tolar 1777 b. zn., inv. č. KE 11558, 28,011 g, 40,1 mm
(třetí známý exemplář)
- 7) ½ tolar 1777 b. zn., inv. č. KE 12580, 13,979 g, 32,5 mm
(druhý známý exemplář)

* Doplnění katalogu zpracovaného J. Indrou v Numismatických listech 58, 2003.

¹ TAUL, Antonín: *Numismatická sbírka olomouckých biskupů a arcibiskupů v Kroměříži*, Numismatické listy 6, 1951, s. 12–16.

² HLOBIL, Stanislav: *Kroměřížská sbírka mincí a medailí*, Moravské numismatické zprávy 1959, č. 5, s. 25–27.

³ NOP, Vladimír: *K počátkům kroměřížské numismatické sbírky*, Moravské numismatické zprávy 1977, č. 14, s. 110 n.

⁴ ŠMERDA, Jan: *Dějiny kroměřížské zámecké numismatické sbírky*, Moravské numismatické zprávy 1977, č. 14, s. 91 n.

⁵ Internetová prezentace je přístupná na www.coins.azz.cz.

⁶ INDRA, Jaromír: *Mincování nisského knížete a vratislavského biskupa Filipa Gottharda Schaffgotsche v letech 1748–1777 v Cukmantlu, Vídni a v Praze*, Numismatické listy 58, 2003, s. 37 n.

Cenné je především ověření existence ½ tolaru 1770 b. zn., který byl dosud znám jen z citace F. Friedensburga,⁷ E. Kopického⁸ a také J. Šmerdy.⁹ J. Indra uvádí poznatek o údajném uložení této mince ve sbírkách Muzea Narodowego ve Varšavě a také metrologické údaje z literatury (průměr 33,0 mm, hmotnost 14,4 g), které při srovnání s kroměřížským exemplářem ukazují, že se jedná o dva rozdílné kusy.

VRATISLAV – biskupství, Filip Gotthard Schaffgotsche (1747–1795), ½ tolar 1770.

AR; 13, 854 g; ø 33,2 mm

Sbírka olomouckého arcibiskupství, inv. č. KE 12438.

Numismatická sbírka olomouckých arcibiskupů je zcela jistě jednou z nejvýznamnějších muzejních kolekcí, pokud se jedná o ražby vratislavských biskupů, což potvrzuje nejen výše uvedený soubor mincí Filipa Gottharda Schaffgotsche, ale i další unikátní mince jiných biskupů.

•••••

Jan VIDEMAN, Coins struck under the Bishop of Breslau – Philip Gotthard Schaffgotsche – in the numismatic collection of the Olomouc Archbishopry preserved at the Kroměříž Castle (Supplement of the Catalogue published by J. Indra in Numismatické listy 58, 2003)

An important selection of coins struck under the Bishops of Breslau (Wrocław, Bratislav) is preserved at the Kroměříž Castle as a part of the numismatic collection owned by the Archbishopry of Olomouc. There are also rare specimens produced under the Bishop Philip Gotthard Schaffgotsch, which represent a supplement of the catalogue published by J. Indra in Numismatické listy 58, 2003, no. 2. They are the following: one 5 *ducat* struck in 1748 and two *half-thaler* pieces of 1770 and 1777 (with no mark of mint-master), all of them as the second known specimens in each category. Another *thaler* with no mark of mint-master minted in 1777 is the third known specimen. That *half-thaler* of 1770 with no mark of mint-master represents the only accessible piece, but it does not correspond – comparing its weight – with the specimen published by F. Friedensburg.

English by V. Novák

•••••

⁷ FRIEDENSBURG, Ferdinand – SEGER, H.: *Schlesiens Münzen und Medaillen neueren Zeit*, Breslau 1901.

⁸ KOPICKI, Edmund: *Katalog podstawowych typów monet i banknotów Polski oraz ziem historycznie z Polską związanych*, tom VIII/II. Warszawa 1983.

⁹ ŠMERDA, Jan: *Mincovníctví vratislavských biskupů v Nise*, Moravské numismatické zprávy 1984, č. 16, s. 78n.